

Pixiudgave af "Rødovre i bevægelse" - hovedpointer fra analysen

RØDOVRE KOMMUNE

Anna Helleberg Grundt Rasmussen
& Kasper Lund Kirkegaard

Titel

Pixiudgave af "Rødovre i bevægelse" - hovedpointer fra analysen

1. udgave og 1. oplag, København, januar 2021.

Forfattere

Anna Helleberg Grundt Rasmussen og Kasper Lund Kirkegaard

Udgiver

DGI Storkøbenhavn

Vester Voldgade 100, 1. sal

1552 København V.

79 40 49 00

storkoebenhavn@dgi.dk

Gengivelse af denne pixiudgave er kun tilladt med tydelig kildeanvisning.

Indhold

Hovedpointer fra analysen med sigte på det fremadrettede arbejde.....	4
--	----------

Generel karakteristik af på Vestegnen – socioøkonomi og befolkningstilvækst	4
Foreningsdeltagelsen på Vestegnen	5
Medlemstal i idrætsforeningerne i Rødovre Kommune 2012-2019	7
Behov for foreningsdannelse og aktivitetsudvikling	7
Behov for fokus på teenagefrafald og fleksible idrætsaktiviteter	7
Behov for at udvikle foreningsaktiviteter til piger og unge kvinder	8
Behov for fokus på kønsfordelingen i foreningsidrætten	9
Facilitetsdata og udnyttelse af kommunale idrætsfaciliteter	10
Kommunale udgifter til idræt pr. indbygger og pr. foreningsmedlem	11
Sundhedstilstand og -profil	12
Fysisk aktivitet	12
Overvægt.....	12
Rygning og tobaksprodukter	13

Hovedpointer fra analysen med sigte på det fremadrettede arbejde

Denne korte rapport er lavet på baggrund af hovedrapporten om idrætten i Rødovre Kommune og fungerer således som en slags "pixiudgave" med fokus på de mere fremadrettede anbefalinger til initiativer og tiltag, som vil være relevante i forhold til den fortsatte udvikling og understøttelse af foreningsidrætten i Rødovre Kommune.

Anbefalingerne er et udtryk for en række konkrete tiltag og forslag, som, ifølge DGI Storkøbenhavn, bør drøftes lokalpolitisk i eksempelvis Folkeoplysningsudvalget, Kultur- og Fritidsudvalget samt den politiske følgegruppe, der er nedsat i forbindelse med partnerskabet mellem Rødovre Kommune og DGI Storkøbenhavn.

Anbefalingerne, som alene er udtryk for forfatternes og DGI Storkøbenhavns holdninger og dertilhørende forslag, peger fremad i forhold til noget, man fra politisk og administrativ side bør overveje og tage stilling til. Anbefalingerne er baseret på rapportens indhold og analyser, som giver et retrospektivt blik på, "hvad vi ved" om idrættens udvikling og status i Rødovre, når vi ser på udvikling fra 2012 og frem.

Generel karakteristik af på Vestegnen – socioøkonomi og befolkningstilvækst

Kommunerne på Vestegnen¹ er generelt karakteriseret ved at ligge i den helt tunge ende af det socioøkonomiske indeks. Vestegnskommunernes lave placeringer er udtryk for og påvirker en lang række lokale samfundsmæssige faktorer, herunder indbyggernes livssituation, deres relative sundhedstilstand og deres forenings- og idrætsdeltagelse. Det socioøkonomiske indeks endvidere derved, at uddannelsesniveaue, lønindkomst, forventet levetid, sundhedsprofil og tilknytning til arbejdsmarkedet er lavere end landsgennemsnittet, hvilket også har direkte indvirkning og betydning for befolkningens sundhedsprofil og foreningsdeltagelse.

Det socioøkonomiske indeks på Vestegnen indikerer dels en markant overrepræsentation af borgere, der har behov for lovbestemt støtte via Serviceloven - oftest udbetalt/leveret i form af sociale ydelser eller hjælp - dels en beboersammensætning på Vestegnen, som adskiller sig markant

¹ Vestegnen er en samlet betegnelse for den del af det tidligere Københavns Amt, der ligger vest for København, oftest defineret som bestående af kommunerne Rødovre, Hvidovre, Glostrup, Brøndby, Albertslund, Vallensbæk, Ishøj, Høje-Taastrup. Det drøftes løbende om også Herlev, Gladsaxe, Solrød og Greve kommuner tilhører Vestegnen.

fra den øvrige del af landet. Der er blandt andet markant flere, der har anden etnisk oprindelse end dansk og med over 175 forskellige etniciteter på Vestegnen (Danmarks Statistik), kan man med god ret argumentere for et multikulturelt lokal- og civilsamfund.

Der bor, ifølge Danmarks Statistik, ca. 270.000 indbyggere på Vestegnen ved udgangen af 2019; og stort set samtlige kommuner kan se frem til en stor befolkningstilvækst i de kommende år. Den samlede befolkningstilvækst på Vestegnen frem til 2045 er, ifølge Danmarks Statistik, på over 40.000 indbyggere - med den primære tilvækst over de kommende 10-15 år. Det betyder, at der også i de kommende år bør være fokus på foreningsidrættens rammevilkår, hvis de nye tilflyttere skal have samme mulighed for at dyrke foreningsidræt.

Foreningsdeltagelsen på Vestegnen

Antallet af foreningsmedlemmer under DGI og DIF på Vestegnen ligger markant under landsgennemsnittet, svarende til adskillige tusinde medlemmer. Vestegnen er dog også karakteriseret ved, at en stor andel af lokalbefolkningen støtter de lokale elitesportsklubber, som har haft stor succes i sportsligt henseende. Den store opbakning til de lokale sportsklubber har sandsynligvis både produceret lokal stolthed, lokal tilknytning, oplevelser, fællesskab samt identitet, men der er tilsyneladende ikke store og direkte sammenhænge med befolkningens engagement som tilhængere og deres lokale foreningstilknytning som aktive medlemmer og idrætsudøvere.

Det lave foreningsengagement tyder således på et stort og uudnyttet potentiale i forhold til en fremtidig medlemsvækst i foreningsidrætten. Generelt kan man argumentere for, at det ikke virker til, at idrætsforeningerne på Vestegnen er opmærksomme på og i stand til at organisere og udbyde aktiviteter til den store befolkningsgruppe, som har mindre interesse i eller evner til at specialisere sig i én sportsdisciplin.

Hvis potentialet for flere foreningsmedlemmer skal realiseres, bør flere idrætsforeninger i højere grad satse på at sætte fokus på især voksne idrætsudøveres behov for fleksibilitet samt på motionskulturens sundhedsfremmende kvaliteter fremfor at fokusere på sportskulturens præstations- og resultatorienterede fokus, som ofte ikke harmonerer ret godt med hverken teenageres eller voksnes liv og hverdag.

Hvis foreningsidrætten skal lykkes med at være relevante for flere borgere, bør foreningsidrætten på Vestegnen generelt i højere grad kunne levere:

- Fleksible organiseringsformer
- Fokus på bredde- og motionsaktiviteter
- Trivselsfokus efter teenagefrafald
- Mindre elite- og talentfokus
- Socialt betonedede aktiviteter
- Motionstilbud med sundhed i centrum
- Mere sundhedsfokus frem for konkurrencefokus i aktiviteter
- Foreningsdannelse samt organisation- og aktivitetsudvikling

Målsætningen for de kommende års indsats - både i Rødovre og i andre kommuner - bør således i højere grad være at supplere den stærke sportslige foreningstradition på Vestegnen med en ny motionslogik – hvor forenings-, organisations- og aktivitetsudvikling er i fokus.

I de nedenstående afsnit opsummeres de anbefalinger, som rapporten peger på. Rødovre Kommune er i fokus igennem både denne opsamlingsdel samt i den kommende rapport. En række sammenligningskommuner fra Vestegnen vil løbende blive inddraget med henblik på at give perspektiver på situationen og udviklingspotentialerne i Rødovre Kommune.

Medlemstal i idrætsforeningerne i Rødovre Kommune 2012-2019

Dette afsnit er baseret på de officielle medlemstal fra foreningsidrætten under DGI, DIF og Firmaidrætten. Data er hentet fra det offentligt tilgængelige Centralt ForeningsRegister (CFR – på www.medlemstal.dk).

Behov for foreningsdannelse og aktivitetsudvikling

Analysen viser, at Rødovre Kommune har 8.752 aktivitetsmedlemmer i foreningsidrætten i 2019, hvilket er det laveste antal af aktivitetsmedlemmer i sammenligning med Hvidovre, Brøndby, Høje-Taastrup og Herlev kommuner, der i hovedrapporten udgør de fire sammenligningskommuner, som er udvalgt i samarbejde - og enighed - med Rødovre Kommune. Det lave antal aktivitetsmedlemmer skal ses på baggrund af, at der i Rødovre Kommune bor tredjeflest indbyggere. Idrætsforeningerne i Rødovre Kommune har derfor et stort udviklingspotentiale i forhold til at tiltrække endnu flere borgere til deres aktiviteter, og derved medvirke til at gøre flere borgere mere forenings- og idrætsaktive.

Der er samtidig en forventning om en befolkningstilvækst på næsten 6.000 borgere i Rødovre Kommune frem til 2030. Det betyder, at der er behov for en række idrætspolitiske tiltag, der understøtter både nye foreningsdannelse og ny aktivitetsudvikling. Hvis foreningsidrætten i 2030 skal organisere samme befolkningsandel som i 2019 svarer befolkningstilvæksten til en fremtidig medlemsvækst på cirka 1.200 aktivitetsmedlemmer.

Behov for fokus på teenagefrafald og fleksible idrætsaktiviteter

Udviklingen i medlemstallet og medlemsandele i foreningsidrætten i Rødovre Kommune viser, at der også hér er et "klassisk teenagefrafald". Selvom der er forskellige antal årgange i forhold til de officielle alderskategorier med børn (0-12 år) og teenagere (13-18 år), så bør den store forskel i antallet af aktivitetsmedlemmer på hele 2.073 aktivitetsmedlemmer mellem de to kategorier ikke undervurderes. Det skyldes, at medlemsvæksten i foreningsidrætten i de seneste år *primært* har fundet sted i børneårgange. Medlemstallenes forskel mellem de 0-12-årige og de 13-18-årige er derfor blevet markant større end tidligere, hvilket også tydeligt ses, når man omregner

medlemstallene til andele af befolkningstal i samme aldersgrupper. Således står idrætsforeningerne i dag og i de kommende år over for en stor opgave i forhold til at fastholde flere af teenagerne. Hvis ikke foreningsidrætten blot skal betragte teenagefrafald som en selvfølge, bør der sættes ind med konkrete tiltag.

Fastholdelse af teenagere er dog ikke en nem opgave; men kan blandt andet ske ved i højere grad at målrette indsætterne til teenagealderens livsstil og sætte fokus på de unge medlemmers ønsker og behov, eksempelvis ved at tilbyde mere fleksible trænings- og organiseringsformer, mere fokus på foreningsidrættens sociale kvaliteter og idrætsudøvelse med større fokus på motionsidrættens sundhedsfremmende kvaliteter frem for sportens klassiske konkurrencer.

Hertil kan der med fordel afholdes et dialogmøde med idrætsforeninger, som er interesseret i at blive bedre til at fastholde teenagere. Dialog og vidensdeling mellem de aktive klubber kan i denne sammenhæng også være en aktivitets- og foreningsudvikling med fokus på, hvordan man kan tilpasse idrætsaktiviteter til det "rigtige" sportslige niveau, gøre foreningens aktiviteter mere sociale og samtidig sørge for at uddanne trænere og ledere i forhold til at håndtere en intern omstillingsproces.

Behov for at udvikle foreningsaktiviteter til piger og unge kvinder

For den voksne del af befolkningen i Rødovre Kommune viser medlemsanalysen, at antallet af aktivitetsmedlemmer i forhold til andel af befolkningen ligger på henholdsvis 17,9 pct. (19-24 år), 13,3 pct. (25-59 år) og 16,4 pct. (60+ år). De lave andele for voksengrupperne tyder på, at foreningslivet ikke i tilstrækkeligt omfang har udviklet attraktive tilbud til den voksne befolknings behov og ønsker.

Hvis man ser på andelen af kvinder – særligt i aldersgruppen 19-24 år – er det en bemærkelsesværdig lav andel, da kun 7,6 pct. af denne befolkningsgruppe er medlemmer i en idrætsforening i Rødovre Kommune. I numeriske tal svarer det til kun 101 voksne kvindemedlemmer. Det tyder således på, at idrætsforeningerne i Rødovre Kommune ikke har ret mange attraktive og relevante foreningsaktiviteter for de unge kvinder i denne aldersgruppe.

Der er således derfor behov for at udbrede, støtte og udvikle flere motions- og breddetilbud i Rødovre Kommune, som i særlig grad tilgodeser de unge kvinders behov. Disse tilbud kommer ikke af sig selv og kræver konkrete indsatser hen over de kommende år – og der er sandsynligvis behov for en længerevarende strategisk indsats i forhold til at udvikle og understøtte nye foreningstilbud til denne voksegruppe, som ellers er overladt til selvorganiseret motionsaktivitet eller til den noget dyrere kommercielt organiserede idræt.

Behov for fokus på kønsfordelingen i foreningsidrætten

Den samlede kønsfordeling i foreningsidrætten i Rødovre Kommune viser, at 41,5 pct. af aktivitetsmedlemmerne i idrætsforeningerne i Rødovre Kommune er piger/kvinder.

Den lave andel af piger/kvinder i foreningsidrætten er en problemstilling, der gælder i de fleste kommuner på Vestegnen. Kønsfordelingen indikerer, at mange af idrætsforeningerne er domineret af sportslogikkens praksis- og træningsformer, der i mere udpræget grad tiltaler og tiltrækker drenge og mænd. I sportslogikken trænes der med formålet om en sportslig dygtiggørelse med specialisering, standardisering, taktisk spilforståelse og tekniske evner som midler - og udøvelse i konkurrencer, som er domineret af regler, ranglister og jagten på (personlige) rekorder.

På baggrund heraf kan der fremover med fordel arbejdes på i højere grad at forstå, udvikle og understøtte lokale indsatser, som tager udgangspunkt i piger/kvinders ønsker til foreningsidrættens udvikling – og som betoner foreningsidrættens sundhedsfremmende og sociale kvaliteter - med henblik på at opnå en mere ligelig kønsmæssig balance. Der kan med fordel drages inspiration fra Høje-Taastrup Kommune, der har en mere lige kønsfordeling i foreningsidrætten og hvor flere foreninger arbejder målrettet og aktivt med at rekruttere flere piger/kvinder og skabe stærke ”pige profiler” i foreningerne.

Facilitetsdata og udnyttelse af kommunale idrætsfaciliteter

Det offentligt tilgængelige facilitetsindeks fra Idrættens Analyseinstitut og Lokale- og Anlægsfonden viser, at Rødovre Kommune placerer sig som nummer fire ud af de fem sammenligningskommuner - og som nummer 85 ud af de i alt 98 kommuner i landet. Facilitetsindekset tager udgangspunkt i en række nøgletal fra facilitetsdatabasen og dækker over følgende fem facilitetstyper: 1) små og store idrætshaller fra 300 m² og op, 2) idrætslokaler og -sale under 300 m², 3) svømmeanlæg, 4) fitnesscentre og 5) fodboldbaner. Rødovre Kommunes placering på facilitetsindekset betyder, at der i Rødovre er relativt mange borgere, der skal deles om idrætsfaciliteterne samt at der kan være et stort pres på disse.

I sæson 2018/2019 (fra den 3. september 2018 til den 30. april 2019) har Rødovre Kommune gennemført en optælling med henblik på at vurdere udnyttelsesgraden af henholdsvis Rødovrehallen og Rødovre Stadionhal. Opmålingerne viser, at der, i modsætning til forventningerne fra facilitetsindekset, er en række tidspunkter, hvor belægningsgraden ligger markant under 100 pct. Det tyder derfor på, at der er mulighed for at få mere foreningsaktivitet ind i de kommunale idrætshaller – og at de kan bruges mere effektivt end tilfældet er i dag.

Også eksistensen af den digitale ”pay-and-play”-platform WannaSport, der står for at sælge timer til selvorganiserede, voksne motionister, får tildelt en del haltid – også i ”primetime” - hvilket skyldes, at de lokale idrætsforeninger ikke har booket tiden. Det kan dog være en fordel fremover at vurdere, om baneudlejningens relative succes for voksne motionister står i et rimeligt forhold til, om der i højere grad kan oprettes aktiviteter målrettet børn og unge i foreningsidrætten.

Hvis de underbookede aktivitetstimer i hallerne skal benyttes mere effektivt, forudsætter det muligvis også en ny tilgang til booking-systemet og en administrativ proces, der motiverer foreningerne til selv at afbooke deres facilitetstider, således at andre, der oplever mangel på facilitetstid, selv kan booke sig ind og være med til at øge både belægningsprocenten og antallet af aktive idrætsudøvere i kommunen.

Opmålingerne indikerer endvidere, at halfaciliteterne sandsynligvis *kunne* bruges mere optimalt, eksempelvis ved at fordele de foreninger, der har meget høje belægningsprocenter frem for dem, der ”underpræsterer” og ikke lever op til fuld belægning. Denne prioritering bør dog ske i dialog

med foreningerne og med sikkerhed for, at belægningsdata er retvisende og generelt accepterede – også af foreningsidrættens repræsentanter.

Kommunale udgifter til idræt pr. indbygger og pr. foreningsmedlem

De kommunale driftsudgifter til de kommunale idrætsfaciliteter i Rødovre Kommune tager udgangspunkt i et notat om kommunernes relative udgifter til idræt med afsæt i den kommunale kontoplan og indhentede oplysninger fra Statistikbanken i Danmarks Statistik (Jensen, 2017).

I denne analyse bruger Rødovre Kommune i alt 1.273 kr. til idræt pr. indbygger (2016), hvormed de placerer sig på en 13. plads i forhold til landsplan over ”udgifter til idræt pr. indbygger”. Omregnet giver det en omkostning på 5.767 kr. pr. aktivitetsmedlem i Rødovre Kommune. Til sammenligning har Herlev og Brøndby kommuner en omkostning på henholdsvis 3.754 kr. og 5.459 kr. pr. aktivitetsmedlem, mens Hvidovre og Høje-Taastrup kommuner bruger henholdsvis 6.289 kr. og 7.396 kr. pr. aktivitetsmedlem. De store forskelle indikerer et misforhold mellem de kommunale udgifter til idræt og antallet af aktivitetsmedlemmer i idrætsforeningerne i Rødovre Kommune og man kan lidt forenklet argumentere for, at Herlev Kommune får mere foreningsidræt og flere medlemmer for de kommunale udgifter til foreningsidrætten end tilfældet er i de fire andre sammenligningskommuner. En del af forklaringen på den store forskel er blandt andet, at der i Herlev er et foreningsbaseret fitnesscenter; men det er langt fra hele forklaringen.

For Rødovre Kommune vil det fremover være oplagt at fokusere på en række facilitetstiltag, der understøtter en udvikling og et ønske om at få flere foreningsmedlemmer for de kommunale udgifter til idræt. Et hovedspørgsmål i de kommende år bør derfor være: Hvordan kan vi få flere foreningsmedlemmer for pengene, og hvilke facilitetstiltag og -initiativer ønsker vi at iværksætte ud fra denne præmis?

Sundhedstilstand og -profil

Dette korte afsnit er baseret på "Sundhedsprofil for Region Hovedstaden og kommuner 2017 – Sundhedsadfærd og risikofaktorer" (Lau, Lykke, Bekker-Jeppesen, Buhelt, Andreasen & Johansen, 2018).

Fysisk aktivitet

Sundhedsprofilen viser blandt andet, at 74 pct. af borgerne i Region Hovedstaden opfylder WHO's minimumsanbefaling for fysisk aktivitet. For borgerne i Rødovre Kommune ligger det tilsvarende gennemsnitligt på 72 pct., mens det for Brøndby, Herlev, Høje-Taastrup og Hvidovre kommuner gennemsnitligt ligger på henholdsvis 64 pct., 69 pct., 69 pct. og 70 pct.

Af de borgere i Rødovre Kommune, som svarer, at de *ikke* opfylder WHO's minimumsanbefalinger for fysisk aktivitet, svarende til ca. 5.600 personer over 16 år, er der 76 pct., der svarer, at de *gerne* vil være mere fysisk aktive end tilfældet er på nuværende tidspunkt. Samtidig angiver hele 58 pct. (ca. 3.300 personer over 16 år), at de gerne vil have hjælp til at være mere fysisk aktive end tilfældet er i dag.

Spørgsmålet er, om blandt andet idrætsforeningerne kan være én af de lokale aktører, der evner at hjælpe denne relativt store befolkningsgruppe i gang med idræt og motion?

Det vil kræve en kvalificeret dialog med foreningerne om interessen i at åbne nogle træninger op for nye voksne deltagere, der ofte ikke har været motions- eller idrætsaktive i længere tid – og måske heller ikke har de store erfaringer med hensyn til foreningsdeltagelsens sociale rammer. En løsning kunne være at iværksætte og afholde en række åbne lokale motionsevents, der tænker nybegyndere og familier ind som primære målgrupper.

Overvægt

Af andre vigtige nøgletal i sundhedsprofilen fremgår det, at over 34 pct. af borgerne i Rødovre Kommune (svarende til ca. 10.300 personer) er moderat overvægtige ($25,0 \leq \text{BMI} < 30,0 \text{ kg/m}^2$), mens 17 pct. er svært overvægtige (ca. 5.100 personer) ($\text{BMI} \geq 30,0 \text{ kg/m}^2$).

Disse andele for Rødovre borgeres vedkommende ligger over gennemsnittet for Region Hovedstaden, men for Rødovre specifikt ligger det lavere end både i Hvidovre, Høje-Taastrup, Brøndby og Herlev kommuner. Det er også interessant, at hele 86 pct. af de overvægtige i Rødovre Kommune giver udtryk for et ønske om at tabe sig - og at 51 pct. angiver, at de ønsker hjælp til det (Lau et al., 2018).

På baggrund heraf må kommunen og idrætsforeningerne overveje, om de mere aktivt og direkte kan hjælpe disse borgere ved at iværksætte tiltag, der går på at udvikle foreningsaktiviteter for netop denne målgruppe – eventuelt særligt målrettet børn med overvægt og motoriske udfordringer. Det ville være oplagt at etablere nogle lokale tilbud målrettet disse børn, da de ofte kan have svært ved at finde sig til rette og følge med i de almindelige foreningstilbud i idrætsforeningerne.

Rygning og tobaksprodukter

I Rødovre Kommune beskrev 18 pct. af de voksne sig selv som ”rygere” i 2017 - og 9,3 pct. heraf markerede sig selv som storrygere, hvilket er over gennemsnittet for Region Hovedstaden, som er på henholdsvis 16 pct. og 7,4 pct.

Rødovre Kommune bør derfor overveje at skrue op for indsatsen i forhold til at gøre foreningsaktiviteterne røgfrie – både for idrætsudøvere, instruktører, trænere, tilskuere, frivillige, ledere og eventuelt medarbejdere. Foreningsidrætten kan være et oplagt sted at iværksætte en mere direkte og åben dialog med foreningsmedlemmerne og -ledere om, hvorledes et gennemgående fokus og en ny røgfri indsats, og kommunens vedtagelsen af ”Røgfri fremtid” i efteråret 2020 kan være et godt afsæt for den videre indsats her. Spørgsmålet er, om der kan etableres en dialogbaseret model med inddragelse af de mange forskellige medlemsgrupper og brugere på de lokale, kommunale idrætsfaciliteter? Kan voksne i idrætten i højere grad optræde som og være nogle gode forbilleder overfor børnene? Og kan de røgfrie kommunale idrætsfaciliteter og områder normaliseres?